

6. ZDRAVOTNÍ PÉČE O CIZINCE

(zdravotní pojištění cizinců v PVZP a.s., zdravotní péče o cizince a onemocnění cizinců na vybrané nemoci)

Data o cizincích, uvedená v této kapitole, jsou získána z Národních zdravotních registrů (Národního registru hospitalizovaných, Národního registru potratů), informačního systému orgánů ochrany veřejného zdraví (registru tuberkulózy) a z výkazů o čerpání zdravotní péče cizinci, které jsou v rámci Národního zdravotnického informačního systému (NZIS) zpracovány v Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS ČR). Tato data jsou doplněna informací z Pojišťovny VZP, a.s. (PVZP, a.s.) o zdravotním pojištění cizinců v ČR.

Uvedené údaje za zdravotnictví dávají pouze neucelenou informaci o čerpání zdravotní péče cizinci a o jejich zdravotním stavu v ČR.

Dalším možným zdrojem dat jsou informace uvedené na internetových stránkách ÚZIS ČR na adrese: <http://www.uzis.cz>

Centrum mezistátních úhrad (CMÚ) zveřejňuje data o čerpání zdravotní péče cizinci – občany EU/EHS a Švýcarska a cizinci ze států, se kterými je uzavřena smlouva o sociálním zabezpečení zahrnující i oblast zdravotního pojištění a poskytování zdravotní péče, a data o vynaložených nákladech za tuto zdravotní péči. Za poslední sledované období (1. 4. 2010 – 1. 4. 2011) bylo zaznamenáno celkem 89 571 případů, kdy byli cizí pojištěnci ošetřeni v ČR a náklady na jejich ošetření výpomocně uhrazené domácími zdravotními pojišťovnami byly prostřednictvím CMÚ přeúčtovány do zahraničí. Je však potřeba zdůraznit, že CMÚ používá jiné definice než zákon o pobytu cizinců. Více informací na www.cmu.cz

Metodické poznámky k tabulkám

Tabulka 6-1. Zdravotní pojištění cizinců pojištěných v Pojišťovně VZP, a.s. od 1. 1. do 31. 12. 2010

Tabulka se týká cizinců s dlouhodobým i krátkodobým pobytem na území ČR, kteří uzavřeli smluvní zdravotní pojištění s PVZP, a.s. Jde o pojištění cizinců podle zákona o pobytu cizinců na území ČR č. 42/2008 Sb., žádající o udělení víza k pobytu do 90 dnů a o udělení víza k pobytu nad 90 dnů, kteří jsou povinni předložit doklad o zdravotním pojištění po dobu pobytu na území ČR u Pojišťovny VZP, a.s. resp. dalších čtyř konkurenčních pojišťoven. Data v publikaci se týkají pouze jedné z tohoto typu pojišťoven – PVZP, a.s.

Počet pojištěných cizinců v roce 2010 proti roku 2009 vzrostl o 38,2 % a činil 46 318 osob. Opět tak pokračuje trend růstu počtu smluvně pojištěných cizinců od roku 2001, kdy byla publikace „Cizinci v ČR“ prvně vydána. Pokles byl zaznamenán pouze v loňském roce z důvodu poklesu počtu legálních pobytů cizinců pobývajících v ČR. Velký nárůst v počtu pojištěných osob byl zaznamenán u občanů z Ukrajiny, a to o 64 %, který byl zapříčiněn zejména tím, že PVZP, a.s. rozšířila externí síť o pojišťovací zprostředkovatele, kteří jsou zaměřeni více na klientelu z Ukrajiny. Vedle růstu počtu pojištěných cizinců došlo k poklesu počtu pojištěných cizinců ze zemí EU. Oproti loňskému roku to bylo o 13 % méně a na celkovém počtu pojištěných cizinců smluvním zdravotním pojištěním se podíleli 4,1 %. Na prvním místě z počtu pojištěných cizinců smluvním zdravotním pojištěním s PVZP, a.s. jsou občané Ukrajiny před občany Vietnamu a Ruska. Občané Ukrajiny se podíleli na celkovém počtu pojištěných cizinců 38,2 % (17 699 osob), občané Vietnamu 13,4 % (6 220 osob) a cizinci z Ruska 11,5 % (5 348 osob). Také zdravotní péči čerpali nejvíce občané Ukrajiny (32,6 %, tj. 3 907 osob), Vietnamu (21,7 %, tj. 2 593 osob) a Ruska (12,7 %, tj. 1 519 osob).

Tabulky 6-2. a 6-3. Čerpání zdravotní péče cizinci

Údaje o čerpání zdravotní péče cizinci se sledují na ročním výkazu V (MZ) 1-01, který vyplňují pouze nemocnice. Jde o cizince, kteří hradí zdravotní péči ze smluvního zdravotního pojištění, pojištění uzavřeného v zahraničí, hotově nebo je zdravotní péče hrazena státními orgány (Ministerstvem zdravotnictví ČR, Ministerstvem vnitra ČR, Ministerstvem spravedlnosti ČR, krajskými úřady apod.). Zároveň jsou v počtu cizinců uvedeni i žadatelé o azyl, kteří jsou ubytováni v azylových zařízeních Ministerstva vnitra ČR a za které je zdravotní péče hrazena Ministerstvem vnitra ČR.

Ve výkazu nejsou uvedeni cizinci, kteří čerpají zdravotní péči z veřejného zdravotního pojištění.

Tabulky 6-2. a 6-3. uvádějí data za nemocnice za zdravotnictví celkem. Znamená to, že jsou vedle nemocnic resortu zdravotnictví uvedeny i nemocnice Ministerstva obrany ČR a Ministerstva spravedlnosti ČR. V České republice byla v nemocnicích v roce 2010 poskytnuta zdravotní péče 79 557 cizincům. Z toho bylo ošetřeno 40 137 cizinců ze zemí Evropské unie. Počty cizinců ošetřených v nemocnicích se každoročně mírně zvyšují, podíl osob ze zemí EU se pohybuje kolem 50 %.

Zdravotní péče byla poskytnuta stejně jako v předchozích letech nejčastěji občanům Slovenska (21,1 %, tj. 16 783 osob). Následují cizinci ze skupiny zemí „ostatní“ (16 %, tj. 12 724), Ukrajiny (14,5 %, tj. 11 510 osob), „ostatní země bývalého SSSR“ (9,8 %, tj. 7 819 osob) a Německa (7,7 %, tj. 6 151 osob). V hrazení zdravotní péče převažovalo u občanů Slovenska a Německa zahraniční pojištění, u občanů ze skupiny zemí „ostatní“, Ukrajiny a „ostatních zemí bývalého SSSR“ placení hotově. Z ošetřených cizinců celkem bylo, stejně jako v předchozích letech, nejvíce pacientů ve věkové skupině 20 - 59 let (70,9 %).

Z hlediska územního členění bylo cca 50 % cizinců v roce 2010 ošetřeno v nemocnicích v Praze (40 007 osob), dále v Jihomoravském (9,2 %, tj. 7 299 osob) a ve Středočeském kraji (6,4 %, tj. 5 121 osob). Kraje s nejmenším počtem ošetřených cizinců ve výši 1,3 % z celkového počtu cizinců ošetřených v nemocnicích v ČR jsou kraje Vysočina (1 047 osob), Zlínský (1 055 osob) a kraj Pardubický (1 063 osob).

Zdravotní péče poskytnutá cizincům v nemocnicích ČR si vyžádala náklady celkem ve výši 587 559 tis. Kč. Z celkových nákladů představovaly náklady na pacienty z EU 54,4 %, a to v celkové výši 319 808 tis. Kč. Nejvyšší náklady, tak jako každý rok, za poskytnutou zdravotní péči vykazovali pacienti ze Slovenska (171 329 tis. Kč), dále „ostatní“ (102 614 tis. Kč) a z Ukrajiny (72 758 tis. Kč).

Nejčastějším způsobem platby cizinců za zdravotní péči byla v roce 2010 poprvé úhrada hrazená zahraničním pojištěním (30,6 %). Platba v hotovosti byla z hlediska úhrad zdravotní péče cizinci na druhém místě (29,3 %). Podíl uhrazených nákladů na zdravotní péči z celkových nákladů činil 89,0 %. Neuhrzeno po lhůtě splatnosti za zdravotní péči poskytnutou cizincům zůstalo k 31. 12. 2010 celkem 40 984 tis. Kč, tj. cca 7 % z celkové výše nákladů na zdravotní péči.

Více jak polovinu (50,7 %) všech vykázaných nákladů na zdravotní péči poskytnutou cizincům v krajích činila Hl. m. Praha (297 814 tis. Kč). Na druhém místě z hlediska výše nákladů byl Jihomoravský kraj (12,7 % tj. 74 786 tis. Kč).

Tabulka 6-4. Hospitalizovaní cizinci v nemocnicích podle příčin hospitalizace v roce 2010

Do roku 2005 byli v tabulce 6-4. vykazováni pouze cizinci s přechodným pobytem. Od roku 2006 jsou uvedeni cizinci bez ohledu na délku pobytu na území ČR včetně turistů. Vysoký nárůst počtu případů hospitalizace cizinců v nemocnicích proti roku 2005 souvisí se změnou sledování cizinců v Národním registru hospitalizovaných, kdy byla zavedena položka „Příslušnost k EU“.

V roce 2010 došlo k mírnému poklesu počtu případů hospitalizace cizinců proti roku 2009, a to o 3 %, na celkový počet 32 584 případů. Nejčastějším důvodem hospitalizace cizinců zůstává i nadále těhotenství, porod a šestinedělí. Následují faktory ovlivňující zdravotní stav a kontakt se zdravotními službami (jedná se např. o prohlídky a vyšetření, které vyžadují hospitalizaci, pozorování po úrazu nebo při podezření na určitá onemocnění) a poranění, otravy a některé jiné

následky vnějších příčin. Nejméně cizinců bylo hospitalizováno, stejně jako v předchozích letech, z důvodů nemocí krve, krvetvorných orgánů a některých poruch týkající se mechanismu imunity.

V roce 2010 bylo na lůžkových odděleních nemocnic ČR evidováno celkem 2 230 tis. hospitalizací. Počet případů hospitalizace cizinců, kdy se jedná o cizince bez ohledu na délku pobytu na území v ČR, činil z celkového počtu hospitalizací 1,5 %.

Tabulky 6-5. a 6-6. Potraty cizinek

Všechny druhy potratů provedené ve zdravotnických zařízeních ČR podléhají hlášení „Žádost o umělé přerušení těhotenství (UPT), hlášení potratu a mimoděložního těhotenství“. Toto hlášení se vyplňuje též za cizinky s trvalým a dlouhodobým pobytem na území ČR. Cizinky s přechodným pobytem a turistiky se nesledují.

V roce 2010 bylo v České republice evidováno 3 659 potratů cizinek, což znamená pokles oproti minulému roku o 12 %. Z toho připadlo 1 990 (74,8 %) na umělá přerušení těhotenství. Také v počtu miniinterruptací byl oproti minulému roku zaznamenán pokles o 13,2 % (1 504 v roce 2010 a 1 732 v roce 2009).

Z umělých přerušení těhotenství (UPT) bylo 8,7 % provedeno ze zdravotních důvodů. Miniinterruptace tvořily 75,6 % všech UPT.

Od roku 2002 docházelo k postupnému poklesu celkového počtu potratů cizinek (z 2 751 v roce 2002 a na 2 238 v roce 2005). Od roku 2006 byl zaznamenán růst počtu potratů až do roku 2008. Zatímco v roce 2006 bylo evidováno celkem o 47 potratů více oproti roku 2005, v roce 2008 už se jednalo o 594 potratů více proti roku 2007. Od roku 2009 tedy dochází po třech letech růstu k poklesu počtu potratů cizinek, a to v roce 2010 oproti roku 2008 celkem o 593 a proti roku 2009 celkem o 361 potratů. Zároveň došlo k poklesu počtu UPT z 2 268 případů v roce 2009 na 1 990 v roce 2010.

Hodnocení údajů podle jednotlivých krajů je ovlivněno největším soustředěním cizinců v Hl. m. Praha a Středočeském kraji, kde je nejvyšší podíl potratů z celé ČR.

V roce 2010 bylo u českých občanek hlášeno 36 614 potratů, celkem (včetně cizinek) pak bylo hlášeno 39 273 potratů. Podíl cizinek na celkovém počtu potratů nahlášených v ČR opět oproti předchozímu roku klesl a činil 6,8 %.

Tabulka 6-7. Nově hlášená onemocnění TBC v ČR podle země narození nemocného

Tabulka se týká počtu nově hlášených onemocnění tuberkulózou (TBC) v ČR podle země narození nemocného, nemusí jít o cizince.

V roce 2010 bylo celkem nově hlášeno 680 případů onemocnění TBC, tj. o 4,2 % méně než v roce předchozím. Znamená to, že nadále pokračuje trend poklesu počtu nově hlášených onemocnění TBC od roku 1999. Pouze v roce 2008 byl zaznamenán růst o 1 %. Hlavní příčinou poklesu bylo snížení podílu onemocnění cizinců na celkovém počtu onemocnění TBC na cca 17,2 %. Nejvyšší počet nově hlášených onemocnění TBC v roce 2010 vykázala opět Ukrajina (celkem 33).

* * * * *

Kapitola 6 o zdravotní péči o cizince v České republice za rok 2010 je publikována v užším rozsahu ve srovnání s rozsahem předchozích let. Tabulky 6-2. a 6-3. Čerpání zdravotní péče cizinci jsou v této publikaci pouze za ČR. Data jsou uvedena za zdravotnictví celkem. Do roku 2002 (včetně) byla data v tabulkách publikována pouze za resort zdravotnictví.

Ze srovnání dat o čerpání zdravotní péče cizinci v České republice v roce 2010 proti předešlému roku vyplývá, že s PVZP, a.s. uzavřelo smluvní zdravotní pojištění o 12 809 cizinců více (především občanů Ukrajiny), což znamenalo růst o 38,2 %. Ten byl zároveň provázen růstem počtu cizinců čerpajících z tohoto pojištění zdravotní péči.

V roce 2010 vyhledalo lékařskou péči v nemocnicích proti minulému roku o 892 cizinců více, která byla zároveň provázena růstem celkových nákladů na zdravotní péči o 2,2 %.

Velký nárůst počtu případů hospitalizací u cizinců v roce 2006 proti roku 2005, byl způsoben upřesněným vykazováním cizinců v registru hospitalizovaných, kde již nejsou sledováni pouze cizinci s přechodným pobytem, ale i cizinci bez ohledu na délku pobytu na území ČR. V roce 2010 došlo oproti roku 2009 k mírnému poklesu hospitalizací u cizinců, a to o 3 %. Nově hlášená onemocnění TBC v ČR podle země narození nemocného zaznamenala v roce 2010 opět pokles, ale pouze o 30 hlášení méně proti roku 2009, zatímco v loňském roce byl zaznamenán pokles o 169 hlášení.

Celkově lze shrnout, že v roce 2010 došlo u většiny sledovaných údajů, které se týkají čerpání zdravotní péče cizinci v ČR, k celkovému poklesu počtu cizinců. Mírný růst oproti roku 2009 byl zaznamenán u čerpání zdravotní péče cizinci v nemocnicích jak z hlediska počtu osob, tak i vynaložených nákladů na jejich zdravotní péči. K růstu počtu pojištěných cizinců u PVZP a.s. došlo v důsledku rozšíření externí sítě PVZP a.s. o pojišťovací zprostředkovatele.